

VIII. ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA (WYBÓR)

ŹRÓDŁA RĘKOPIŚMIENNE

Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej

Zespół – Akta kapituły metropolitalnej:

A Cap Luzy, *Testamenta Archiep[isco]porum, Praelatorum et Canonic[orum] Gnesn.*, sygn. C.4
Testament Stanisława Szembeka z 5 X 1720 r. i Kodycyle do testamentu.

Archiwum Diecezjalne we Włocławku

Zespół – Akta kapituły kaliskiej:

A. Kap. Kal. 11, *Księga przychodów kapituły kaliskiej 1710–1793.*

A. Kap. Kal. 17, *Rejestr Perceptę Kościoła Kolegiaty Kaliskiej, z Pokładnego, Dzwonnego, Dzwonkowego i niektórych Czynszow składaiącą się umieszczaiący. Dnia 7. Miesiąca Lutego Roku 180 po złożoney Kalkulacyi, zaczęty.*

A. Kap. Kal. 18, *Księga przychodów i rozchodów 1687–1699.*

A. Kap. Kal. 36, *Inwentarz kolegiaty kaliskiej z 1851 r. uzgodniony z inwentarzem z 1836 r.*

A. Kap. Kal. 42, *Inventarium Ecclesiae Collegiatae Calissiensis per me Martinum Paulum Himinsky praefatae Colle[giat]ae Custodem Conscriptum Anno Inuenti in Carne Dei 1718 Die Tertia Mensis Septembr[is].*

A. Kap. Kal. 42, *Inwentarz Rzeczy kolegiaty kaliskiej Spisany Roku Panskiego 1752.*

A. Kap. Kal. 42, *Rejestr Argenterjów Ornatów Aparatów różnych sprzętów kościelnych i wszystkich zgoła rzeczy w pierwszej i drugiej zakrystii spisany Roku 1798 w dniach miesiąca Października.*

A. Kap. Kal. 42, *Inwentarz Rzeczy Do Kościoła Kolegiaty Kaliskiej Należących Spisany Dnia miesiąca kwietnia Roku 1799.*

Zespół – Akta wizytacyjne dawnej Archidiecezji Gnieźnieńskiej:

AAG. Wiz. 11, *Acta actoru[m] visita[tionis] [generalis] benedictorum curatorum et simplicum in Archidiaconatu Calis[s]iensis sub felici regimine celsissimi principis, illustrissimi & reverendissimi domini, domini Stanislai in Slupow Szembek, [...] anno Domini MDCCXIX [...].*

AAG. Wiz. 139, *Visitatio Generalis Insignis Ecclesiae Colegiatae Calissiensis Autoritate Celsissimi Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Ignatij Nałęcz Comitis de Małoszyn et Raczyno Raczyński [...] 1811 Expedita.*

Zespół – Księgi metrykalne parafii św. Józefa w Kaliszu:

KM 2, *Liber Defunctorum.*

KM 29, *Liber Sepultorum Ecclesiae Collegiatae Calissiensis Currente Anno [...] 1761 Inchoatus.*

KM 30, *Liber Seriem Mortuorum Ecclesiae [...] Collegiatae Callisiensis secundum suas Rubricas Delineas, Inchoatus Anno Dni 1796to.*

ŹRÓDŁA DRUKOWANE

- Amalarius, *De officiis ecclesiasticis* [w:] *Patrologia latina*, Parisiis 1899.
- Augustyn św., *In Ioanis Evangelium tractatus*, tłum. W. Szoldrski, Warszawa 1977.
- [Borromeo C.], *Instructiones fabricae et supellectilis ecclesiasticae, libri duo*, Mediolani 1577.
- Dryjacki F., *Skarb Żywota y Krwie Iesusa Pana*, Wilno 1682.
- Flacci Albini seu Alcuini, *Libri de divinis officiis* [w:] *Patrologiae cursus completus*, t. 101, Parisiis 1851.
- Gorczyzewski J. ks., Przyłuski J. ks., *Dzieje domowe, albo opis przez dni osobliwszych dziejów i przypadków zdarzonych w Szkołach Większych Kaliskich Wydziału Poznańskiego od Roku 1781 dnia 1 Października* [fragment w:] *Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce*, t. 8. Kraków 1895, s. 305–340.
- Honoriusz (Augustodunensis) z Autun, *Gemma animae; Speculum ecclesiae* [w:] *Patrologia latina*, t. 172, Parisiis 1895.
- Ioannem Długossii *Annales seu Cronicae incliti regni Poloniae*, Lib. 10, 1370–1405, red. S. Gawęda et al., Varsaviae 1985.
- Jana Długosza *Kanonika Krakowskiego Dziejów Polskich ksiąg dwanaście* [w:] *Jana Długosza Kanonika Krakowskiego Dzieła Wszystkie*, t. 3, ks. 9, Kraków 1868.
- Jan Chryzostom św., *De sancte pentecoste*, Hom. 1 [w:] *Patrologia graeca*, t. 50, Parisiis 1859.
- Kitowicz J. ks., *Opis obyczajów za panowania Augusta III*, Warszawa 1985.
- Kłossowski S.J. ks., *Cuda y Łaski Za Przyczyną y wzywaniem Mniemanego Oyca Jezusowego Jozefa Świętego przy Obrazie Tegoż Świętego Patryarchy w Kollegiacie Kaliskiej, uciekaiącym się do Opieki Jego, od Wszechmocnego Boga miłościwie uczynione, z Processu Dwoch Kommissyi y zaperzysiężeń w Konsystorzu Kaliskim przez Xiędza Stanisława Jozefa Kłossowskiego tey kollegiaty kustosa zebrane, a dla większego wychwalenia Boga w Świętym, dla Duchowney pociechy iednym, dla zachęcenia drugim, dla naśladowania i czytania wszystkim za dozwoleнием Duchowney Zwierzchości do druku podane*, Kalisz 1780.
- Kronika Jana z Czarnkowa*, oprac. J. Szlachetowski [w:] *Monumenta Poloniae historica. Pomniki dziejowe Polski*, t. 2, Lwów 1872.
- Kronika Jana z Czarnkowa*, oprac. M.D. Kowalski, tłum. J. Żerbiłło, Kraków 2006.
- Łunkiewicz J.L. ks., *Wykład obrzędów i religijnych zwyczajów rzymsko-katolickiego kościoła ze względu na ich duchowe znaczenie*, Wilno 1854.
- Missale romanum ex decreto sacros. Conc. Trid. restitutum Pii V*, Roma 1613.
- Newerani P. ks., *Ozdoba kościoła katolickiego, to iest Ceremonie których Kościół S. w wszelkich okolicznościach zwykł zażywać*, Lwów 1739.
- Pouget F. ks., *Nauki katolickie w sposób katechizmowy, w których wyłożone są w krótkości z Pisma Świętego i podania: dzieje, zasady religii, moralność chrześcijańska, sakramenta, modły, obrzędy i zwyczaje kościoła*, t. 1–4, Warszawa 1790.
- Rabanus Maurus, *De clericorum institutione* [w:] *Patrologiae cursus completus*, t. 107, Parisiis 1851.
- Rzymski P. ks., *Wykład obrzędów kościelnych historyczny i duchowny Z Historii Kościelnej, Liturgii, z Dzieł przez znakomitszych Autorów o niej napisanych, niemniej z Ducha tychże obrzędów wyczerpniony*, Warszawa 1839.

Skarga P. ks., *Nauki o Przenajświętszym Sakramencie* [w:] idem, *Pobożne książki dla wiernych każdego stanu*, t. 46, Kraków 1891.

Skarga P. ks., *O Mszey S. Kazanie Siodme, w liczbie Dwudzieste pierwsze. O ceremoniach y ob-
rządkach S. Ofiary Mszey* [w:] idem, *Kazania o Siedmi Sákrámentách Kościoła S. Kátholickie-
go. Czynione y nápisáne od X. Piotra Skargi Societatis Iesu: przy których były Kazania Przygodne
o rozmaitych nabożeństwach wedle czasu...*, Kraków 1609.

Strachocki K., *Wykład tajemnic straszney ofiary Ołtarza, to iest Mszy Świętey z Świętego Bona-
wentury [...] z łacińskiego rythmem polskim tłomaczony; Do którego w Wtorey Części przydane iest
Officium albo Godzinki, y inne nabożeństwa o tey Ofierze Świętey [...] z różnych autorów zebrane
y wiernie wytłumaczone*, cz. 1–2, Warszawa 1719.

OPRACOWANIA

Ackermann H.Ch., *Die Textilsammlung der Abegg-Stiftung, Seidengewebe des 18. Jahrhunderts*,
Band I: *Bizarre Seiden*, Riggisberg 2000.

Aleksandrowicz M., *Stanisław Szembek, Arcybiskup gnieźnieński (1706–1721)*, „*Studia Gnesnen-
sia*” 1975, t. 1, s. 29–49.

Andrzejewska E., *Iglą malowane. Zabytkowe hafty z kolegiaty kaliskiej*, „*Asnykowiec*” (Biuletyn
Stowarzyszenia Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. A. Asnyka w Kaliszu) 2013, nr 19,
s. 53–59.

Andrzejewska E., *Ks. Stanisław Józef Kłossowski (1726–1798). Kustosz sanktuarium św. Józefa
w Kaliszu*, Kalisz 2010.

Andrzejewska E., *Nieznane skarby kolegiaty kaliskiej. Przyczynek do badań nad wielkopolską para-
mentyką liturgiczną* [w:] *Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków* (materiały z konferencji nauko-
wej, 6 XI 2003), red. G. Kucharski, ks. J. Plota, Kalisz 2004, s. 289–310.

Andrzejewska E., *Szaty liturgiczne w kolegiacie pw. Wniebowzięcia NMP w Kaliszu i rezultaty
przeprowadzonych nad nimi badań* [w:] *Tekstyli w zbiorach sakralnych. Inwentaryzacja – kon-
serwacja – przechowywanie* (materiały konferencji naukowej, Jasna Góra 3–4 XII 2009), red.
H. Hryszko, A. Kwaśnik-Gliwińska, M. Stachurska, Warszawa 2013, s. 82–97.

Andrzejewska E., *Szaty liturgiczne w sanktuarium św. Józefa w Kaliszu i ich fundatorzy*, „*Spotka-
nia z Zabytkami*” 2011, R. 25, nr 5–6, s. 51–53.

Bajerowa I., *Polski język ogólny XIX wieku. Stan i ewolucja*, Katowice 1986.

Baranowski I., *Kalisz. Zarys dziejów*, Warszawa 1915.

Bender A., *François Glaize – francuski tapisier pracujący w połowie XVIII wieku dla polskich mece-
nasów. Nowe ustalenia*, „*Roczniki Humanistyczne*” 1997, z. 4, t. 45, s. 257–271.

Bender A., *Un tapissier francais en Pologne au XVIIIe siècle: François Glaize*, „*Bulletin du CIETA*”
1998, nr 75, s. 123–131.

Berthod B., Hardouin-Fugier E., *Dictionnaire des arts liturgiques XIXe–XXe siecle*, Paris 1996.

Biedrońska-Słota B., *Cyprys, róża i papuga – świat perskiej wyobraźni. Perskie tkaniny jedwabne
i kobierce w kolekcjach polskich. Arcydzieła sztuki perskiej ze zbiorów polskich* (katalog wystawy,
Muzeum Narodowe w Warszawie), Warszawa 2002.

Biedrońska-Słota B., *Dzieje kolekcji tkanin tureckich w Polsce* [w:] *Wojna i Pokój. Skarby sztuki
tureckiej ze zbiorów polskich od XV do XIX wieku* (katalog wystawy, Muzeum Narodowe w War-
szawie, 23 II–3 V 2000), Warszawa 2000, s. 62–69.

- Biedrońska-Słota B., *Perskie tkaniny jedwabne w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie*, Kraków 2002.
- Biedrońska-Słota B., *Tkaniny tureckie i perskie w ubiorach polskich XVI–XVIII wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1986, nr 3, s. 491–497.
- B[iernacki] C., *Wiadomość o cudownym obrazie św. Józefa w Kaliszu*, „Dziennik Warszawski” 1853, nr 74, s. 4.
- Bock F. ks., *Geschichte der liturgischen Gewänder des Mittelalters oder Entstehung u. Entwicklung d. Kirchlichen Ornate u. Paramente*, Bd. 1–3, Bonn 1859–1871.
- Boniecki A., *Herbarz polski*, t. 1–16, Warszawa 1899–1913.
- Borejszo M., *Nazwy ubiorów w języku polskim do roku 1600*, Poznań 1990.
- Borkowska M. OSB, *Panny siostry w świecie sarmackim*, Warszawa 2002.
- Borkowska M. OSB, *Życie codzienne polskich klasztorów żeńskich w XVII–XVIII wieku*, Warszawa 1996.
- Boucher F., *Historia mody. Dzieje ubiorów od czasów prehistorycznych do końca XX wieku*, Warszawa 2003.
- Braun J. ks., *Das priesterlichen Gewänder des Abendlandes nach ihrer geschichtlichen Entwicklung*, Freiburg i. B. 1897.
- Braun J. ks., *Die liturgische Gewandung im Occident und Orient*, Freiburg i. B. 1907.
- Braun J. ks., *Die liturgischen Paramente in Gegenwart und Vergangenheit. Ein Handbuch der Paramentik*, Freiburg i. B. 1924.
- Braun J. ks., *Handbuch der Paramentik*, Freiburg i. B. 1912.
- Braun J. ks., *Liturgisches Handlexikon*, Regensburg 1924.
- Braun J. ks., *Praktische Paramentenkunde*, Freiburg i. B. 1924.
- Brinktrine J., *Msza święta*, Warszawa 1957.
- Bruggeman M., *L'Europe de la Dentelle. Un aperçu historique depuis les origines de la dentelle jusqu'à l'entre-deux-guerres*, Bruges 1997.
- Bruździński A.M. ks., *Działalność prymasa Stanisława Karnkowskiego w zakresie wprowadzania uchwał soboru Trydenckiego w Polsce 1581–1603*, Kraków 1996.
- Brykczyński A. ks., *Dom Boży, to jest praktyczne wskazówki budowania, naprawiania i utrzymywania kościołów*, Warszawa 1904.
- Bunt C.G.E., *Florentine Fabrics*, London 1992.
- Bunt C.G.E., *Venetian Fabrics*, London 1959.
- Carr-Gomm S., *Słownik symboli w sztuce. Motywy, mity, legendy w malarstwie i rzeźbie*, Warszawa 2001.
- Chodyński A., *Kieszonkowa kroniczka historyczna miasta Kalisza*, Kalisz 1885.
- Chrościcki J.A., *Wiadomości o mecenacie artystycznym magnaterii i szlachty polskiej na podstawie panegiryków pogrzebowych od XVI do końca XVIII wieku*, „Rocznik Historii Sztuki” 1973, R. 9, s. 147–175.
- Chruszczyńska J., Orlińska-Mianowska E., *Tkaniny dekoracyjne. Poradnik dla kolekcjonerów*, Warszawa 2009.
- Chwalewik E., *Zbiory polskie. Archiwa, biblioteki, gabinety, galerie, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie w porządku alfabetycznym według miejscowości ułożone*, t. 1, Wrocław–Kraków 1926.

- Ciesielski M. ks., *Pamiętka pierwszej setnej rocznicy koronacyi cudownego obrazu św. Józefa w kolegiacie kaliskiej*, Kalisz 1897.
- Czyżewski K.J., „More romano”. O nowym stylu szat liturgicznych po soborze trydenckim na przykładzie paramentów katedry krakowskiej [w:] *Haftowane szaty liturgiczne a tradycja Kościoła* (materiały sesji, Kraków 8 VI 2005), Kraków 2005, s. 11–20.
- Day L.F., Bucke M., *Art in Needlework. A book about embroidery*, London 1900.
- Davanzo Poli D., *La collezione cini dei Musei civici Veneziani. Museo Correr Venezia, Venezia* 1991.
- Davanzo Poli D., *Tessuti. Inventario*, Venezia 1987.
- Deresiewicz J., *W sprawie mecenatu miejskiego*, „Biuletyn Historii Sztuki” 1958, R. 20, nr 1, s. 102–103.
- Devoti D., *L'arte del tessuto in Europa*, Milano 1974.
- Dmitriuk K.M., *Wokół teorii i historii mecenatu* [w:] *Z dziejów mecenatu kulturalnego w Polsce. Studia*, red. J. Kostecki, Warszawa 1999, s. 11–31.
- Dobrzeński T., *Wybrane zagadnienia ikonografii pasyjnej w sztuce polskiej* [w:] *Męka Chrystusa wczoraj i dziś*, red. H.D. Wojtyśka CP, J.J. Kopeć CP, Lublin 1981, s. 131–151.
- Drażkowska A., *Odzież dziecięca w Polsce w XVII i XVIII wieku*, Toruń 2007.
- Drażkowska A., *Odzież grobowa w Rzeczypospolitej w XVII i XVIII wieku*, Toruń 2008.
- Drażkowska A., *Odzież i insygnia grobowe biskupów przemyskich obrządku łacińskiego*, Toruń 2014.
- Dumanowski J., *Inwentarze wielmożnych i urodzonych. Konsumpcja szlachty wielkopolskiej w XVIII w.*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2003, R. 51, nr 2, s. 261–275.
- Dumanowski J., *Świat rzeczy szlachty wielkopolskiej w XVIII wieku*, Toruń 2005.
- Dworzaczek W., *Genealogia*, Warszawa 1959.
- Dymkowska J.A., *Skradzione, nie odnalezione*, „Kalisia” 1993, nr 2, s. 19.
- Dzieje Kalisza*, red. W. Rusiński, Poznań 1977.
- Dziubecki T., *Ikonografia Męki Chrystusa w nowożytnym malarstwie kościelnym w Polsce*, Warszawa 1996.
- Eckhardt J., *Rzemiosło artystyczne do końca XIX w.* [w:] *Dziesięć wieków Poznania*, red. K. Malinowski, t. 3: *Sztuki plastyczne*, Poznań–Warszawa 1956, s. 230–235.
- Encyklopedia katolicka*, red. R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, t. 1–18, Lublin 1973–2013.
- Encyklopedia kościelna, podług teologicznej encyklopedji Wetzera i Weltego*, red. ks. M. Nowodworski, t. 1–33, Warszawa 1873–1933.
- Ferraris F., *Animowanie celebracji liturgicznych*, Kraków 2002.
- Feuillet M., *Leksykon symboli chrześcijańskich*, Poznań 2006.
- Flik J., Plota J. ks., *Obraz Świętego Józefa Kaliskiego*, Kalisz 2012.
- Forstner D. OSB, *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Warszawa 1990.
- Glossarium artis. Paramente und Bücher der christlichen Kirchen*, Tübingen–Strasbourg 1973.
- Gomuła S., *Dworska Pracownia haftów w Krasieczynie hetmanowej Ludwiki Potockiej*, „Roczniki Humanistyczne” 1994, R. XLII, z. 4, s. 287–314.
- Gomuła S., *Symbolika motywów starotestamentowych w barokowych haftach polskich*, „Roczniki Humanistyczne” 1990, R. 28, z. 4, s. 71–80.

- Góralski W., *Reforma trydencka w diecezji i prowincji kościelnej mediolańskiej* [w:] *Historia Kościoła*, red. B. Kumor, cz. 5: *Czasy nowożytne*, Lublin 1985.
- Gręźlikowski J. ks., *Recepcja reformy trydenckiej w diecezji włocławskiej w świetle ustawodawstwa synodalnego*, Włocławek 2000.
- Gross R., *Dlaczego czerwień jest barwą miłości*, Warszawa 1990.
- Gruber A., *Das Spitzenmuster im 18. Jahrhundert* (Wechselausstellung der Abegg-Stiftung im Riggisberg, 1979), Bern 1979.
- Grupa M., *Ubiór mieszczan i szlachty z XVI–XVIII wieku z kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Toruniu*, Toruń 2005.
- Grün A. OSB, *Kapłaństwo. Obrzęd święceń*, Kraków 2004.
- Gutkowska-Rychlewska M., *Historia ubiorów*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968.
- Harper J., *Formy i układ liturgii zachodniej od X do XVIII wieku. Wprowadzenie historyczne i przewodnik dla studentów i muzyków*, Kraków 1997.
- Henneberg A. v., *Stil und Technik der Alten Spitze*, Berlin [ok. 1931].
- Holc J., *Rozwój historyczny artystycznych technik polskiego haftu kościelnego* [w:] *Haftowane szaty liturgiczne a tradycja Kościoła* (materiały sesji, Kraków 8 VI 2005), Kraków 2005, s. 35–40.
- Hryszko H., *Problematyka przekształceń paramentów liturgicznych* [w:] *Tekstylna w zbiorach sakralnych: inwentaryzacja – konserwacja – przechowywanie* (materiały konferencji naukowej, Jasna Góra 3–4 XII 2009), red. nauk. H. Hryszko, A. Kwaśnik-Gliwińska, M. Stachurska, Warszawa 2013, s. 215–242.
- I mestieri della moda a Venezia. The Art and Crafts of Fashion in Venice from the 13th to the 18th century*, London 1997.
- Janocha M. ks., *Ewolucja liturgii mszalnej w XIV i XV wieku w Polsce w świetle świadectw ikonograficznych* [w:] *Sztuka około 1400* (materiały sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Poznań XI 1995), t. 2, Warszawa 1996.
- Janocha M. ks., *Komunia święta w polskiej ikonografii*, „Saeculum Christianum” 1999, R. 6, nr 1, s. 87–102.
- Janocha M. ks., *Missa in arte polona. Ikonografia mszy świętej w średniowiecznej i nowożytnej sztuce polskiej*, Warszawa 1998.
- Janocha M. ks., *Msza święta w obrazkach wotywnych*, „Saeculum Christianum” 1998, R. 5, nr 2, s. 103–115.
- Jaszai G., *Kreuzigung Christi* [w:] *Lexikon der christlichen Ikonographie*, t. 2, Rom–Freiburg–Basel–Wien 1968, szp. 635.
- Jolly A., *Die Textilsammlung der Abegg-Stiftung, Seidengewebe des 18. Jahrhunderts*, Bd. 2: *Naturalismus*, Riggisberg 2002.
- Jungmann J.A., *Missarium solemnia. Eine genetische Erklärung der römischen Messe*, Wien 1952.
- Kaczyński R., *Über Sinn und Bedeutung liturgischer Gewänder*, Münster [1979].
- Kalfas B., *Problematyka konserwacji zabytkowych szat liturgicznych* [w:] *Kultura i sztuka w służbie Eucharystii* (materiały sympozjum, Opole i Kamień Śląski 5 III 1997), Opole 1997, s. 167–182.
- Kapellari E., *Święte znaki w liturgii i codzienności*, Kraków 2002.
- Katalog wystawy archeologicznej i zabytków sztuki urządzonej w Kaliszu w Sali Ratuszowej w Maju i Czerwcu 1900 roku*, Kalisz 1900.

- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*, t. 5, z.: *Województwo poznańskie*, red. T. Ruszczyńska, A. Sławska, z. 6: *Powiat kaliski*, opr. T. Ruszczyńska, A. Sławska, Z. Winiarz, Warszawa 1960.
- Kłysz E., *Kolekcja zabytkowych tkanin i haftów z kościoła w Opatówku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2004, R. 52, nr 3, s. 387–390.
- Kobielus S., *Florarium christianum. Symbolika roślin – chrześcijańska starożytność i średniowiecze*, wyd. 2, Kraków 2014.
- Kobielus S., *Krzyż Chrystusa. Od znaku i figury do symbolu i metafory*, Warszawa 2000.
- Kobyliński P. ks., *Kalisz pod względem religijnym z głównym poglądem na kolegiatę*, „Tygodnik Katolicki” 1865, nr 51, s. 461–466.
- Konstytucja o liturgii świętej Sacrosanctum concilium* [w:] *Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 2002, s. 77.
- Kopeć J.J. CP, *Męka Pańska w religijnej kulturze polskiego średniowiecza. Studium nad pasyjnymi motywami i tekstami liturgicznymi*, Warszawa 1975.
- Kopeć J.J. CP, *Nurt pasyjny w średniowiecznej religijności polskiej* [w:] *Męka Chrystusa wczoraj i dziś*, red. D. Wojtyska CP, J.J. Kopeć CP, Lublin 1981, s. 38–60.
- Korytkowski J. ks., *Arcybiskupi gnieźnieńscy prymasowie i metropolici Polscy od roku 1000 aż do roku 1821 czyli do połączenia arcybiskupstwa gnieźnieńskiego z biskupstwem poznańskim*, t. 1–4, Poznań 1887–1892.
- Korytkowski J. ks., *Prałaci i kanonicy katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej od roku 1000 aż do dni naszych podług źródeł archiwalnych*, t. 1–4, Gniezno 1881–1883.
- Kosman M., *Poczet Prymasów Polski*, Bydgoszcz 1997.
- Kościółkowski S., *Antoni Tyzenhauz, podskarbi nadworny litewski*, t. 1–2, Londyn 1970–1971.
- Kościelniak W., Walczak K., *Kronika miasta Kalisza*, Kalisz 1989.
- Kowalski J., *Gotyk wielkopolski. Architektura sakralna XIII–XVI wieku*, Poznań 2010.
- Krajewska-Miśkowiakowa C., *Gorczyzewski Jan*, ks. [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 8, Wrocław–Kraków–Warszawa 1959–1960, s. 292–293.
- Krassowski W., *Mecenat artystyczny czy polityka artystyczna* [w:] *Mecenas, kolekcjoner, odbiorca* (materiały sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Katowice XI 1981), Warszawa 1984, s. 16–26.
- Kręglewska-Foksowicz E., Linette E., Powidzki J., Sławska A., *Sztuka baroku w Wielkopolsce*, „Biuletyn Historii Sztuki” 1958, R. 20, nr 1, s. 49–99.
- Krupa N., *Włoskie tkaniny aksamitne z XV i XVI wieku w zabytkowych tekstyliach ze skarbca katedry na Wawelu: pochodzenie, styl i warsztat technologiczny*, Kraków 2013.
- Kruszyński T. ks., *Dalmatyka i tunicella obok kapy w stroju pontyfikalnym*, Lwów 1928.
- Kruszyński T. ks., *O naprawianiu starych tkanin kościelnych* [w:] *O polskiej sztuce religijnej*, red. J. Langman, Katowice 1932, s. 55–64.
- Kruszyński T. ks., *Parury, czyli dawne ozdoby alby i humerału. Studium z zakresu paramentyki* [w:] *Skarbiec Katedry Wawelskiej i Muzeum Metropolitalne na Wawelu*, t. 5, Kraków 1929.
- Kucharski G., *Powstanie kościoła NMP w Kaliszu i podział miasta na dwie parafie w 1303 r.* [w:] *Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków* (materiały z konferencji naukowej, 6 XI 2003), red. G. Kucharski, ks. J. Plota, Kalisz 2004, s. 29–44.
- Kujawski W. ks., *Źródła do dziejów Kapituły Kolegiackiej w Kaliszu, znajdujące się w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku* [w:] *Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków* (materiały z konferencji naukowej, 6 XI 2003), red. G. Kucharski, ks. J. Plota, Kalisz 2004, s. 127–136.

- Künstle K., *Ikonographie der christlichen Kunst*, Bd. 1–2, Freiburg 1926.
- Lefébure E., *Broderie et dentelles*, Paris 1887.
- Letkiewicz E., *Leges sumpturiae. Ustawy przeciw zbytkom w dawnej Polsce*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” (Sectio L Artes) 2005/2006, nr 3/4, s. 67–77.
- Lewiński J., *Sztuka liturgiczna*, Zurich 1943.
- Lexikon der christlichen Ikonographie*, t. 1–2, Rom–Freiburg–Basel–Wien 1968.
- Librowski S. ks., *Repertorium akt wizytacji kanonicznych dawnej archidiecezji gnieźnieńskiej*, cz. 1: *Akta przechowywane w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1974, t. 28 i t. 29; 1975, t. 30 i t. 31.
- Linde S.B., *Słownik języka polskiego*, t. 2, Lwów 1855.
- Łoziński B., *Leksykon zakonów w Polsce. Informator o życiu konsekrowanym*, Warszawa 1998.
- Mâle E., *L'art religieux de la fin Moyen Âge en France*, Paris 1949.
- Małyszko S., *Majątki wielkopolskie*, t. 2: *Powiat pleszewski*, Szreniawa 1994.
- Małyszko S., *Majątki wielkopolskie*, t. 6: *Powiat kaliski*, Szreniawa 2000.
- Maniurka P.P. ks., *Ornamentyka kwiatowa na szatach liturgicznych* [w:] *Kultura i sztuka w służbie Eucharystii* (materiały sympozjum, Opole i Kamień Śląski 5 III 1997), Opole 1997, s. 167–176.
- Mańkowski T., *Polskie tkaniny i hafty XVI–XVIII wieku*, Wrocław 1954.
- Markiewicz M., *Historia polskiej tkaniny do XIX wieku* [w:] *Tkanina polska*, red. K. Piwocki, Warszawa 1959.
- Markowsky B., *Europäische Seidengewebe des 13.–18. Jahrhunderts* (Kataloge des Kunstgewerbemuseums der Stadt Köln), Bd. 8, Köln 1976.
- Marrow J.H., *Passion Iconography in Northern European Art of the Late Middle Ages and Early Renaissance. A Study of the Transformation of Sacred Metaphor into Descriptive Narrative*, Brussels 1979.
- Mateja E. ks., *Posoborowa odnowa szat liturgicznych* [w:] *Kultura i sztuka w służbie Eucharystii* (materiały sympozjum, Opole i Kamień Śląski 5 III 1997), Opole 1997, s. 161–175.
- Michalak J. ks., *Zarys liturgiki*, Płock 1939.
- Michałowska M., *Leksykon włókiennictwa. Surowce i barwniki. Narzędzia i maszyny. Techniki i technologie. Wyroby i dziedziny*, Warszawa 2006.
- Mieszczak S. ks. SCJ, *Zasady paramentyki liturgicznej* [w:] *Haftowane szaty liturgiczne a tradycja Kościoła* (materiały sesji, Kraków 8 VI 2005), Kraków 2005, s. 5–10.
- Mika M.J., *Burmistrzowie kaliscy od połowy XVI do XVIII wieku* [w:] *Osiemnaście wieków Kalisza. Studia i materiały do dziejów miasta Kalisza i regionu kaliskiego*, t. 3, Kalisz 1962, s. 107–118.
- Możdżyńska-Nawotka M., *O modach i strojach*, Wrocław 2003.
- Mrozowska A.B., *Tulipan jako motyw dekoracyjny haftów* [w:] *Rzemiosło artystyczne* (materiały sesji Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki), red. R. Bobrow, Warszawa 1996, s. 117–130.
- Muchowicz W. ks., *Przenajświętsza ofiara. 25 kazań o Mszy św.*, Lwów 1930.
- Nadolski B. ks. TChr, *Leksykon liturgii*, Poznań 2006.
- Nadolski B. ks. TChr, *Liturgika*, t. 1–4, Poznań 1989–1992.
- Nahlik A., *Zarys historii jedwabnej tkaniny dekoracyjnej do końca XVIII w.*, Toruń 1971.
- Nitecki P. ks., *Biskupi kościoła w Polsce*, Warszawa 2000.

- Nowak M., *Kolory w liturgii jako nomen actionis*, „Liturgia Sacra” 2002, R. 8, nr 1, 69–75.
- Nowowiejski A.J. ks., *Ceremoniał parafialny. Przewodnik liturgiczny dla duchowieństwa pasterstwem dusz zajętego*, Warszawa 1895–1897.
- Nowowiejski A.J. ks., *Wykład liturgji kościoła katolickiego*, t. 1–3, Warszawa 1893–1900.
- Orient w sztuce polskiej* (katalog wystawy Muzeum Narodowego w Krakowie, VI–X 1992), red. B. Biedrońska-Słota, Kraków 1992.
- Orlińska-Mianowska E., *Modny świat XVIII wieku. Katalog ubiorów od początku XVIII do początku XIX wieku ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie*, Warszawa 2003.
- Orlińska-Mianowska E., *Mundury orderowe w Polsce w XVIII wieku* [w:] *Ubiory w Polsce* (materiały III sesji Klubu Kostiumologii i Tkaniny Artystycznej przy Oddziale Warszawskim Stowarzyszenia Historyków Sztuki, X 1992), Warszawa 1994, s. 153–162.
- Orlińska-Mianowska E., *Tkaniny typu bizarre w zbiorach MNW* [w:] *Rzemiosło artystyczne* (materiały sesji Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki), red. R. Bobrow, t. 2, Warszawa 2001, s. 197–212.
- Ostrówka B. SAC, *Tkaniny zabytkowe w zbiorach Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2007, t. 88, s. 143–209.
- Pasierb J.S. ks., *Problematyka sztuki w postanowieniach soborów*, „Znak” 1964, nr 12, s. 1460–1482.
- Pastoureau M., *Niebieski. Historia koloru*, tłum. M. Ochab, Warszawa 2013.
- Pastoureau M., *Ordo colorum, notes sur la naissance des couleurs liturgiques*, „La Maison-Dieu” 1988, nr 176, s. 54–66.
- Pastoureau M., *Schwarz. Geschichte einer farbe*, Darmstadt 2016.
- Pikulski A., *Mitra. Studium historyczno-artystyczne*, Lublin 2002.
- Podreider F., *Storia dei tessuti d'arte in Italia: (secoli XII–XVIII)*, Bergamo 1928.
- Pogorzelski W. ks., *Święty Józef w cudownym obrazie kolegiaty kaliskiej*, Włocławek 1931.
- Pokrzywniak J.T., *Jan Gorczyzewski. Tłumacz, satyryk i krytyk*, Poznań 1981.
- Ponińska K., *Miraculosa Trinitas Terrestra. Cudowne wizerunki „Trójcy Ziemskiej” w nowożytnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 2017.
- Poplatek J., Paszenda J., *Słownik jezuitów artystów*, Kraków 1972.
- Pośpiech A., *Miejsce ubioru w wielkopolskich pośmiertnych inwentarzach szlacheckich XVII wieku*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1986, R. 34, nr 3, s. 437–438.
- Pośpiech A., *Pułapka oczywistości. Pośmiertne spisy ruchomości szlachty wielkopolskiej z XVIII wieku*, Warszawa 1992.
- Prokop K.R., *Arcybiskupi gnieźnieńscy w tysiącleciu*, Kraków 2000.
- Przepych i blask jedwabnictwa lyońskiego. Lyońskie tkaniny jedwabne od XVII do XX wieku* (katalog wystawy ze zbiorów Musée des Tissus w Lyonie, 13 V–18 VII 2004), Warszawa 2004.
- Raciborski J., *Przeszłość i przyszłość Kalisza. Wystawa historyczno-artystyczno-architektoniczna*, „Gazeta Kaliska” 1919, nr 191, s. 2.
- Raciborski J., *Kościół kaliski – kolegiata N. Panny Marji*, „Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej” 1923, s. 333–504; 1924, s. 50–54.
- Réau L., *Iconographie de l'art chrétien*, t. 1–2, cz. 1–2, Paris 1956.
- „Regestr diecezjów” Franciszka Czaykowskiego, czyli właściciele ziemscy w Koronie 1783–1784*, opr. S. Górzyński, Warszawa 2006.

- Rembowska I., *Ubiory bogatych mieszczan w XVII i XVIII wieku na podstawie przepisów przeciw zbytkowi i spisów testamentowych*, „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego” (Historia) 1980, nr 10, s. 49–74.
- Rennings H., *Liturgische Kleidung im Wandel*, „Gottesdienst” 1979, nr 13, s. 113.
- Rothstein N., *Silk designs of the eighteenth century in the Collection of the Victoria & Albert Museum*, London 1990.
- Rothstein N., *Silk in the early modern period, c. 1500–1780* [w:] *The Cambridge history of Western textiles*, t. 1, Cambridge 2003, s. 528–561.
- Rusiński W., *Ceny w województwie kaliskim w 1775 roku*, „Rocznik Kaliski” 1980, t. 13, s. 266–269.
- Rusiński W., *Inwentarze majątkowe mieszkańców Kalisza z drugiej połowy XVIII wieku*, „Rocznik Kaliski” 1974, t. 7, s. 191–310.
- Rusiński W., *Życie codzienne w Kaliszu w dobie Oświecenia*, Poznań 1988.
- Ruszczyńska T., Sławska A., *Architektura, rzeźba od połowy XVII w. do końca XVIII w.* [w:] *Dzieje Kalisza*, red. W. Rusiński, Poznań 1977, s. 261–264.
- Santangelo A., *Tessuti d'arte italiani dal XII al XVIII secolo*, Milano 1959.
- Sauer J. ks., *Christusmonogramm* [w:] *Lexikon der christlichen Ikonographie*, red. E. Kirschbaum, t. 2, Rom–Freiburg–Basel–Wien 1970, szp. 1177.
- Sauer J. ks., *Symbolik der Kirchengebäudes in und seiner Ausstattung in der Auffassung des Mittelalters*, Freiburg i. B. 1902.
- Schiller G., *Ikonographie der christlichen Kunst*, Bd. 2: *Die Passion Jesu Christi*, Gütersloch 1968.
- Sieradzka A., *Polskie średniowieczne hafty figuralne jako niedocenione źródła kostiumologiczne* [w:] *Rzemiosło artystyczne* (materiały sesji Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki), red. R. Bobrow, t. 2, Warszawa 2001, s. 381–385.
- Sieradzka A., *Tysiąc lat ubiorów w Polsce*, Warszawa 2003.
- Sinka T. ks., *Symbole liturgiczne*, Kraków 1991.
- Skibiński E., *Kolegiata kaliska w dziejopisarstwie średniowiecznym* [w:] *Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków* (materiały z konferencji naukowej, 6 XI 2003), red. G. Kucharski, ks. J. Plota, Kalisz 2004, s. 45–48.
- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. F. Sulimierski, t. 3, Warszawa 1882.
- Słownik terminologiczny sztuk pięknych*, red. K. Kubalska-Sulkiewicz et. al., wyd. 4, Warszawa 2003.
- Splitt J.A., *Z dziejów kaliskiego sanktuarium świętego Józefa*, „Kaliskie Studia Teologiczne” 2003, t. 2, s. 123–133.
- Splitt J.A., *Zarys dziejów Sanktuarium Świętego Józefa w Kaliszu* [w:] *Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków* (materiały z konferencji naukowej, 6 XI 2003), red. G. Kucharski, ks. J. Plota, Kalisz 2004, s. 81–100.
- Stachowska K., *Jarosław z Bogorii i Skotnik* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 11, Kraków 1964–1965, s. 2.
- Stanilewicz K., *Tkaniny Szembeków w zbiorach katedry (dawnej kolegiaty) w Łowiczu*, „Roczniki Łowickie” 2005, nr 3, s. 190–191.
- Stedman J.F. ks., *Mój niedzielny mszałik czyli najłatwiejszy sposób słuchania Mszy Św. wraz z wyjaśnieniem jej liturgicznym na każdą niedzielę i święto*, New York [b.r., przed 1962].

- Stolleis K.K., *Messgewänder aus deutschen Kirchenschätzen vom Mittelalter bis zur Gegenwart. Geschichte, Form und Material*, Regensburg 2001.
- Stręciwilk J. CP, *Męka Pańska w polskiej literaturze barokowej* [w:] *Męka Chrystusa wczoraj i dziś*, red. H.D. Wojtyśka CP, J.J. Kopeć CP, Lublin 1981, s. 102–119.
- Superson J. SAC, *Historia stuły*, Kraków 2011.
- Szachówna M., *Kalisz i jego okolica. Przewodnik ilustrowany z planem miasta*, Kalisz 1927.
- Szafrński W. ks., Świecenia w prawie kanonicznym, „Prawo Kanoniczne. Kwartalnik prawno-historyczny” 1959, nr 2/3–4, s. 233–299.
- Szal B., *Zuchwale okradziono „Świątą Rodzinę”*, „Ziemia Kaliska” 1983, nr 42 (1095), s. 7.
- Szczaniecki P. o., *Msza po staremu się odprawia*, Kraków 1967.
- Szczaniecki P. o., *Służba Boża w dawnej Polsce. Studia o Mszy św.*, Poznań–Warszawa–Lublin 1966.
- Sztyber B., *Średniowieczne ornaty z przedstawieniami maryjnymi w Muzeum Narodowym w Gdańsku. Symbolika i funkcja*, „Universitas” 1992, nr VIII; 1993, nr IX.
- Sztyber B., *Tkaniny i hafty* [w:] *Aurea Porta Rzeczypospolitej. Sztuka Gdańska od połowy XV do końca XVII wieku*, red. T. Grzybkowska (katalog wystawy w Muzeum Narodowym w Gdańsku, V–VIII 1997), Gdańsk 1997, s. 329–340.
- Taszycka M., *Pochodzenie tkanin typu „bizarre” w świetle analizy niektórych motywów dekoracyjnych*, „Rozprawy i Sprawozdania Muzeum Narodowego w Krakowie” 1967, nr 9, s. 149–160.
- Taszycka M., *Włoskie jedwabne tkaniny odzieżowe w Polsce w pierwszej połowie XVII wieku*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1971.
- Taylor R., *Przewodnik po symbolice Kościoła*, Warszawa 2006.
- Teki Dworzaczka, *Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów szlachty wielkopolskiej, XV–XX wieku*, Kórnik–Poznań 2004, <http://teki.bkpan.poznan.pl/> (dostęp: 08.09.2018).
- Thornton P., *Baroque & rococco silks*, London 1965.
- Tietzel B., *Geschichte der Webkunst. Technische Grundlagen und künstlerische Traditionen*, Köln 1988.
- Tietzel B., Gasthaus R., *Blütenlese. Französische Seiden des 18. Jahrhunderts aus dem Besitz des Deutschen Textilmuseum Krefeld* (Ausstellung), Krefeld 1987.
- Tkaniny orientalne w Polsce – gust czy tradycja?* (materiały konferencji Polskiego Stowarzyszenia Sztuki Orientu), red. B. Biedrońska-Słota, Warszawa 2011.
- Tomala J., *Kalisz – miasto lokacyjne w XIII–XVIII wieku. Studium archeologiczno-architektoniczne*, Kalisz 2004.
- Tomala J., *Murowana architektura romańska i gotycka w Wielkopolsce*, t. 1: *Architektura sakralna*, Kalisz 2007.
- Turnau I., *Historia europejskiego włókiennictwa odzieżowego od XIII do XVIII w.*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1987.
- Turnau I., *Moda i technika włókiennicza w Europie od XVI do XVIII wieku*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1984.
- Turnau I., *Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX w.*, Warszawa 1999.
- Turnau I., *Techniki europejskiego pasamonictwa odzieżowego od średniowiecza do końca XVIII wieku*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2001, R. 46, nr 4, s. 105–121.

- Turnau I., *Ubiór narodowy w dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1991.
- Uruski S., *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 1–15, Warszawa 1904–1935.
- Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku, t. 1: Wielkopolska, z. 2: Urzędnicy wielkopolscy XVI–XVIII wieku. Spisy, opr. A. Bieniaszewski, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1987.
- Viollet-le-Duc E.E., *Dictionnaire raisonné du mobilier français de l'époque carlovingienne à la renaissance*, P. 7: *Vetement, bijoux de corps, objets de toilette*, t. 3 i t. 4, Paris 1874.
- Wierusz-Kowalski J. ks., *Dramat a kult*, Warszawa 1987.
- Wierusz-Kowalski J. ks., *Katolicyzm nowożytny XV–XX wiek*, Warszawa 1985.
- Wierusz-Kowalski J. ks., *Liturgika*, Warszawa 1956.
- Wojtyska H.D. CP, *Męka Chrystusa w religijności polskiej XVI–XVIII w.* [w:] *Męka Chrystusa. wczoraj i dziś*, red. H.D. Wojtyska CP, J.J. Kopeć CP, Lublin 1981, 61–79.
- Zaręba R.F., *Architektura kościoła kolegiackiego pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP w Kaliszu* [w:] *Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków* (materiały z konferencji naukowej, 6 XI 2003), red. G. Kucharski, ks. J. Plota, Kalisz 2004, s. 163–180.
- Zarys historii włókiennictwa na ziemiach polskich do końca XVIII wieku*, red. J. Kamińska, I. Turnau, Wrocław–Warszawa–Kraków 1966.
- Zawisza N., *Zabytkowe tkaniny diecezji włocławskiej* [w:] *Skarby diecezji włocławskiej* (katalog wystawy w Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, VI 1991), Włocławek 1991.
- Znak A.J. ks., *Fundamentalne rzeczywistości liturgii*, Oleśnica 1992.
- Znak A.J. ks., *Historia liturgii*, Oleśnica 1993.
- Zieliński Ch. ks., *Sztuka sakralna. Co należy wiedzieć o budowie, urządzeniu, wyposażeniu, ozdobie i konserwacji Domu Bożego. Podręcznik opracowany na podstawie przepisów kościelnych*, Poznań–Warszawa–Lublin 1959.
- Żarnowiecki L. ks., *Barwy liturgiczne w kościele rzymsko-Katolickim pod względem historycznym, liturgicznym, symbolicznym i estetycznym*, Petersburg (Kraków) 1902.
- Żarnowiecki L. ks., *Casula. Opus XXVIII tabulis distinctum et ornatum*, Cracoviae 1913.
- Żarnowiecki L. ks., *Historya i technika haftarstwa kościelnego*, Warszawa 1901.
- Żarnowiecki L. ks., *Ozdoba Domu Bożego: dzieło ilustrowane poświęcone szatnictwu liturgicznemu i kunsztom, w służbie Kościoła zostającym*, z. 1–5, Warszawa 1904–1913.
- Żarnowiecki L. ks., *Starożytne szaty kościelne w dyecezyach Łuckiej i Żytomierskiej*, Odessa–Kijów 1891.
- Żarnowiecki L. ks., *Symbolizm a zwłaszcza „Bestiarium” na tkaninach kościelnych*, Warszawa 1901.
- Żarnowiecki L. ks., *Szaty liturgiczne w pierwszych pięciu wiekach Kościoła*, „Przegląd Katolicki” 1892, s. 460, 458; 1893, s. 249, 247; 1898, s. 55.
- Żelewska M., *Ornat z gdańskiego warsztatu brygidek*, Gdańsk 1989.
- Żychliński T., *Złota księga szlachty polskiej*, t. 1–29, Poznań 1879–1906.